

ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗА ДОПОМОГОЮ ОНЛАЙН-СЕРВІСУ QUIZLET

Наталя Гостіщева, Тетяна Харченко, Юлія Надольська

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

Анотація:

Статтю присвячено проблемам формування іншомовної граматичної компетентності здобувачів вищої освіти. Надано характеристику граматичної компетентності, етапів, вправ та засобів для її формування, зокрема, за допомогою онлайн-сервісу Quizlet. Сервіс Quizlet представляє матеріал у вигляді інтерактивних карток і створює тестові завдання та ігри. Практика показує, що Quizlet підвищує мотивацію здобувачів вищої освіти завдяки цікавим іграм, наявності мобільного додатку, легкості використання незалежно від рівня володіння мовою. Quizlet підвищує ефективність навчання, оскільки має велику базу даних, дозволяє відслідковувати результати, допомагає здійснювати диференціацію навчання.

Ключові слова:

навчання іноземної мови, компетентність; компетенція; лінгвістична компетентність; граматична компетентність; система вправ для формування граматичної компетентності; онлайн-сервіс Quizlet.

Resume:

Gostishcheva Natalia, Kharchenko Tetiana, Nadolska Yuliya. Formation of university students' foreign language grammatical competence with the help of QUIZLET on-line service.

The article deals with the issues of formation of university students' foreign language grammatical competence. The terms "competency" and "competence" are considered. Also grammar competence as well as stages, means and exercises of its formation are given a deep thought to. It is mentioned that communicative competence consists of linguistic (phonetics, vocabulary and grammar), social, professional, and other competencies as its components. The article mainly focuses on such means of formation university students' foreign language grammatical competence as Quizlet online service. Quizlet platform presents the study material in the form of interactive flashcards. It offers different activities such as playing, matching, writing, spelling and so on. The system generates tests and games, providing assessment and evaluation. The results of practical use of this mobile application in English classroom demonstrates students' raised motivation to studying grammar. They are engaged in educational interactive games and thus improve their linguistic competence. Quizlet increases the efficiency of teaching, by possessing a vast database, tracking students' progress, enabling differentiated instruction.

Key words:

teaching foreign language; linguistic competence, grammatical competence; system of grammar exercises; on-line service Quizlet.

Постановка проблеми. В епоху глобалізації та міжнародного співробітництва, інтеграції в європейський соціум та адаптації в іншомовному середовищі гостро постає проблема ефективності комунікації, яка є запорукою ефективного занурення в іншомовний соціум. У результаті зростає попит на фахівців, які вільно володіють іноземною мовою. Відповідність таким вимогам підвищує конкурентоспроможність та професійну мобільність представників будь-якої професії. Таким чином, освітній компонент «Практичний курс англійської мови» є важливою складовою комплексної підготовки майбутнього фахівця. Основна мета засвоєння цього освітнього компоненту полягає у подальшому розвитку іншомовної комунікативної компетентності, необхідної для використання іноземної мови як інструменту професійної комунікації на міжнародній арені, у науково-дослідній, пізнавальній діяльності та для міжособистісного спілкування у широкому спектрі освітніх та соціокультурних ситуацій через закріплення й поглиблення вмінь та навичок, отриманих на попередньому етапі навчання. Це, в свою чергу, вимагає від викладачів англійської мови вдосконалення фахових навичок методики викладання, зокрема в сучасних умовах дистанційного, асинхронного та інших форм навчання. Тож, слід залучати до

освітнього процесу інформаційно-комунікаційні технології, мобільні додатки, онлайн-сервіси, які можуть перетворити звичний для сучасної молоді процес користування телефоном чи комп'ютером на корисну навчальну діяльність.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Згідно з компетентністним підходом слід встановити співвідношення між поняттями «компетенція» й «компетентність». У загальному сенсі воно означає відповідність пропонованим вимогам, встановленим критеріям і стандартам в певних областях діяльності і при вирішенні певного типу завдань, володіння необхідними активними знаннями, здатність впевнено досягати результатів і володіти ситуацією. Поняття «компетентнісна освіта» з'явилося у США в 60-х роках ХХ ст., де використовувалося в рамках діяльнісної освіти, метою якої була підготовка професіоналів, конкурентоспроможних на ринку праці (Полонська, 2020, с. 476–480). Спочатку значення поняття зводилось до автоматизації отриманих практичних навичок в рамках біхевіористського підходу, що виявилось недостатнім для розвитку творчих та індивідуальних здібностей учнів. У зв'язку з цим було запропоновано розрізняти два поняття: компетентність і компетенція (competence and competency). Компетентність стала розглядатися як особистісна категорія, а

компетенції перетворилися на одиниці навчальної програми і склали «автономію» компетентності.

За М. Глинською, компетенція є первинною статичною категорією компетентнісного підходу, яка описує вимоги до дискретного результату навчальної діяльності – одиничної здатності людини виконувати певне соціально чи професійно значуще завдання – і задає зміст освіти. Компетентність є похідною категорією компетентнісного підходу, яка описує інтегральну особистісну якість, сукупний навчальний результат інтегрованих знань, умінь та інших елементів, необхідний і достатній для здійснення стандартизованої кваліфікованої діяльності відповідного рівня (Глинська, 2022). Таким чином, аналіз різних визначень понять «компетенція» і «компетентність» дозволяє зробити висновок про те, що різні автори єдині в тому, що розуміють під компетенцією певні знання, навички та особистісні якості, за допомогою яких людина готова визначати цілі, вирішувати практичні завдання. Здатність реалізовувати свої компетенції у повсякденному житті дозволяє набувати компетентності. Відповідно, головні відмінності між двома схожими на перший погляд термінами полягають в тому, що компетенція – це сукупність знань, умінь і/або навичок, певних якостей особистості і обізнаність в рамках тієї чи іншої теми (предмета, процесу, сфери діяльності, тощо), що в своїй єдності допомагає студентам у вирішенні практичних завдань, а компетентність – вміння вирішувати конкретні практичні завдання за рахунок наявних знань, умінь, особистісного досвіду і кругозору (Manuel, 2017).

Відповідно до «Загальноєвропейських компетентностей володіння іноземною мовою», базовими складовими комунікативної компетентності є лінгвістична, соціолінгвістична, дискурсивна, стратегічна, соціокультурна, соціальна компетентності (Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання, 2003). Очевидно, що без лінгвістичної компетентності не можлива комунікативна компетентність. Лінгвістична компетентність передбачає володіння активним та пасивним вокабуляром, що включає лексичні та граматичні елементи та здатність їх використання у мовленні, у той час як граматична компетентність – це здатність розуміти та виражати певний зміст у вигляді фраз та речень, побудованих за правилами даної мови (Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання, 2003, с. 112-113).

У матеріалах Ради Європи мовна компетентність визначається як знання

лексичних одиниць і володіння формальними правилами, що дозволяють перетворити окремі лексичні одиниці в закінчене висловлювання. У структурі мовної компетентності виділяється ряд компонентів: фонологічний компонент, лексичний, семантичний, орфографічний та граматичний компоненти. Нашу увагу привертає проблема формування граматичної компетентності. Граматичний компонент, за матеріалами даного видання, передбачає знання граматичних елементів мови і вміння оперувати ними, здатність розуміти і складати висловлювання, оформлюючи його в вигляді фраз і речень, побудованих відповідно до правил даної мови. Наголошується на необхідності засвоєння як морфології, тобто внутрішньої організації слів і різних способів словотворення, так і синтаксису, а саме сполучуваності та порядку розташування слів у реченні (Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання, 2003, с. 112-113). Слід зазначити, що усі наявні та можливі комунікативні компетенції мають рівний статус, тому володіння мовою слід оцінювати з погляду рівня сформованості комплексу компетенцій.

Тож, проблема формування граматичної компетентності є однією з найпріоритетніших задач у теорії і практиці навчання іноземних мов. Вивченню цієї проблеми присвячено роботи низки сучасних методистів-науковців, таких як В. Вовк, О. Касаткіна, О. Ткачук, І. Зязюн, І. Тригуб, О. Резунова, В. Резунова, О. Рубльова, С. Торнбері, Р. Сайд, Дж. Велман та ін. Поява багатьох робіт у останні десятиліття свідчить про те, що проблеми, пов'язані з формуванням граматичної компетентності, залишаються актуальними і набувають нового розвитку відповідно до нових умов і реалій освітнього середовища. Виходячи з актуальності даної проблеми, слід зупинитися на розгляді термінологічного аспекту граматичної компетентності. Будучи багатоаспектним явищем, граматична компетентність набула трактування з погляду різних підходів.

Формулювання цілей статті. Виникає необхідність обґрунтувати зміст граматичної компетенції як обов'язкової складової процесу навчання іноземної мови, визначити комплекс умов ефективного її формування, простежити різні підходи до цього питання. Граматична компетентність, будучи ядром іншомовної лінгвістичної компетентності, є основою володіння будь-якою мовою. Це активна навичка, яка складає основу іноземного мовлення, адже саме сформовані граматичні навички сприяють більш впевненому та ефективному використанню

англійської мови у різних сферах іншомовної професійно-орієнтованої діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Отже, граматична компетенція – це здатність людини до коректного граматичного оформлення своїх усних і писемних висловлювань і розуміння граматично оформленого мовлення інших, яка базується на складній і динамічній взаємодії відповідних навичок, знань та граматичної усвідомленості. Визначальними особливостями граматичної компетенції виокремлюють наступні (*Загальноєвропейські Рекомендації...*, 2003, с. 112):

– здатність розуміти й виражати значення, продукуючи та розпізнаючи правильно оформлені, згідно з цими принципами, фрази й речення (що є протилежним заучуванню та відтворенню їх як стійких формул);

– неусвідомлене вживання граматичних форм рідної та іноземної мови, згідно із законами і нормами граматики (рід, число, відмінок тощо), чуття граматичної форми, наявність корекційних навичок щодо правильності вживання граматичних форм; внутрішнє невербалізоване знання граматичної системи мови, знання морфологічної й синтаксичної системи мови (типології форм), а також набору правил.

На думку С. Торнбері (Thornbury, 2005), граматичною компетентністю є рівень засвоєння людиною основного коду мови, тобто його граматичних правил, словотворення, структури речень, вокабуляра.

Як зазначає О. Вовк, граматична компетенція забезпечує системне знання лексичного, морфологічного, синтаксичного, фонетичного та орфографічного аспектів мови для побудови осмислених і зв'язних висловлювань; володіння граматичними поняттями, а також засобами вираження граматичних категорій; навички і вміння адекватно використовувати граматичні явища в мовленнєвій діяльності в різноманітних ситуаціях спілкування для розв'язання мовленнєво-розумових проблемних завдань. тому граматичну компетенцію ми тлумачимо як наявність у майбутнього спеціаліста відповідних знань, умінь, навичок, особистісних якостей, які можна подати у вигляді конструкта таких компонентів: мотиваційного, гностичного, діяльнісного та особистісного (Вовк, 2007, с. 20–24).

Основними компонентами граматичної компетенції І. Тригуб визначає такі:

– граматичні навички: репродуктивні (навички говоріння й письма) та рецептивні (навички аудіювання й читання); які характеризуються такими ознаками, як автоматизованість, гнучкість і стійкість та поетапна сформованість);

– граматичні знання;

– граматична усвідомленість (Резунова, 2022).

На думку С. Страус, Дж. Лі та інших дослідників (Strauss, Lee, & Ahn, 2006, с. 185), які розробили концептуальний підхід до формування граматичної компетентності, граматики являє собою інструмент, що дозволяє учням виявити і усвідомити граматичні концепти (наприклад, «завершеність», «припущення», «ціле», «частина», «відоме», «специфічне» та ін.), а також способи їх кодування носіями мови в морфологічних та синтаксичних формах. Таким чином, мета концептуальної граматики – підвищити якість розуміння і говоріння іноземною мовою шляхом надання смислового змісту граматичним явищам, що використовуються, тобто граматичним концептам. Граматичні концепти, на думку зазначених дослідників, – це абстрактні явища, моделі, матеріально виражені в поняттях і термінах.

С. Ніколаєва вважає, що вивчення граматики іноземної мови є необхідною складовою частиною практичної мети навчання іноземних мов, яка може бути сформульована як «опанування комунікативною компетентністю на рівні, достатньому для іншомовного спілкування у чотирьох видах мовленнєвої діяльності: аудіюванні, говорінні, читанні та письмі у типових ситуаціях» (Ніколаєва, 2002). На думку дослідниці, формування граматичної компетентності містить розвиток уміння застосовувати граматичні засоби мови, спираючись на знання принципів, керуючих поєднанням лексичних елементів у значущі фрази, тобто вміння як розуміти і розпізнавати грамотно сформульовані речення мовця, так і висловлювати свої власні думки. Саме вміння поєднувати, видозмінювати слова для побудови граматично правильних словосполучень і речень є однією з найважливіших умов практичного оволодіння мовою, тобто використання її в якості засобу спілкування.

Отже, С. Ніколаєва зазначає, що граматична компетентність – це складова мовної компетентності, що входить в структуру іншомовної комунікативної компетентності, яка містить, з одного боку, зв'язки і закономірності, що встановлюються між граматичними феноменами і концептами, які виражаються ними, а з іншого – можливості взаємодії рідної та іноземної мов, за якими граматичні відносини позначають когнітивне, концептуальне світосприйняття представників цих мовних соціумів (Ніколаєва, 2002).

З позицій комунікативного підходу граматична компетенція – це здатність до комунікативно-доцільного використання

граматичних знань, умінь та навичок (Рябуха, Гостішева, Кулікова, & Харченко, 2020, с. 100–106), у той час, як соціокультурний підхід дозволяє визначити граматичну компетенцію як граматичні знання, вміння та навички, необхідні не тільки для комунікації, але й для засвоєння соціально-культурних норм мовної поведінки носіїв мови. Комплексний підхід дає можливість більш повно і точно визначити таке явище як здатність індивіда розуміти та формулювати під час міжкультурної комунікації сенс висловлювання, виявляючи специфіку граматичних форм вираження національно-культурних концептів (*Педагогічна майстерність*, с. 349).

Для формувань граматичної компетенції використовують вправи. Вправа – це спеціально організоване в навчальних умовах багаторазове виконання окремих операцій, дій або діяльності з метою оволодіння ними або їх удосконалення. Щоб вирішити проблему засвоєння граматичної компетенції, потрібна раціональна система вправ, яка має забезпечити таке: підбір необхідних вправ, що відповідають характеру навички або вміння; визначення необхідної послідовності вправ; розташування навчального процесу та співвідношення його компонентів; систематичність і регулярність виконання вправ; взаємозв'язок різних видів мовленнєвої діяльності. Кожна вправа має 3- або 4-фазову структуру: 1) завдання (важлива, бо має містити мотив до виконання мовленнєвої дії, водночас студентові треба пояснити, що і як він мусить зробити); 2) зразок виконання (факультативна, адже може мати місце, якщо у зразку виконання є потреба, а може бути відсутньою); 3) виконання завдання (є власне вправою); 4) контроль (з боку викладача, самоконтроль). Щоб підібрати необхідні вправи для різних компонентів системи, слід визначити типи й види вправ за певними критеріями, охарактеризувати їх та виявити їх відповідність для формування тих чи інших навичок або умінь мовлення. Робимо висновки, що для формування граматичної компетенції використовуються такі основні типи вправ:

1. Спрямовані на прийом або видачу інформації:

– рецептивні – вправи на впізнавання, диференціацію, ідентифікацію, вибір за контекстом; студент сприймає вербальну інформацію через слуховий або зоровий канал, демонструючи тим чи іншим способом, що він впізнає, розрізняє, розуміє усне чи писемне мовлення;

– репродуктивні – студент відтворює повністю або із змінами слово, речення, текст;

– рецептивно-репродуктивні – переважно умовно-комунікативні вправи на імітацію, підстановку, трансформацію, завершення поданого матеріалу; це можуть бути відповіді на різні типи запитань, постановка запитань; студент спочатку сприймає, а потім репродукує інформацію повністю або частково;

– продуктивні – студент самостійно створює висловлювання різних рівнів (усні, писемні);

– рецептивно-продуктивні – студент спочатку сприймає, а потім репродукує інформацію повністю або частково.

2. Спрямовані на комунікативність:

– комунікативні (мовленнєві) – спеціально організована форма спілкування, коли студент реалізує акт мовлення іноземною мовою, що вивчається;

– умовно-комунікативні – передбачаються в мовленнєвій діяльності студентів у ситуативних умовах; основні визначальні якості – наявність мовленнєвого завдання й ситуативності; якщо одна з двох ознак відсутня, вправу не можна зарахувати до умовно-комунікативних;

– некомунікативні вправи різних видів – вправи, де студенти виконують дії з мовним матеріалом поза ситуацією мовлення, зосереджуючи увагу лише на формі; оперативно виконують граматичну трансформацію (Тригуб, 2014).

У штучному мовному середовищі існують недостатньо належні умови для створення та закріплення граматичної навички. Засвоюючи рідну мову, людина починає опановувати мову практично і лише згодом вивчає граматичні правила. До цього часу вона уже швидко і вільно користується рідною мовою. Вивчення іноземних мов будується за зворотною схемою. Студент спочатку знайомиться із правилами, а потім переходить до тренування. Відсутність природного мовного середовища, монотонне виконання вправ, не пов'язаних із життям, знижує ефективність навчання та мотивацію студентів.

Проте, з'явилися готові онлайн-рішення у вигляді онлайн-сервісів, які вимагають мінімальних матеріальних та часових витрат за рахунок автоматизації та доступності на будь-яких платформах. Щоб скористатися ними, достатньо мати смартфон та елементарні вміння користуватися пошуком Google, електронною поштою чи соцмережами. Одним із таких рішень є онлайн-сервіс Quizlet, який допоможе викладачу організувати навчальний процес з навчання англійської мови більш активно-мотивованим для студентів, зокрема підвищить ефективність формування іншомовної граматичної компетентності.

Quizlet – це додаток, у якому матеріал поданий у вигляді списків термінів, з якими можна проводити різні операції: переглядати як картки, заучувати, виконуючи різні автоматизовані вправи й тести, грати в індивідуальні та командні ігри, відстежувати свій прогрес за допомогою системи балів, роздруковувати картки та списки на паперовому носії, прослуховувати вимову слів, вивчати кольорові діаграми, карти та багато іншого (сайт Quizlet live play).

Quizlet є доступним та ефективним рішенням. Поступове наростання складності та багаторазове повторення знімає труднощі та страх перед складністю чи нерозумінням. Ігрові та змагальні елементи підвищують інтерес, допомагають утримувати увагу, сприяють мотивації, знімають психологічну напругу. Quizlet легко використовувати і студентам, і викладачам, оскільки він не вимагає технічної підготовки і доступний в будь-якій аудиторії. Комп'ютерний клас за таких умов не є обов'язковим, оскільки додаток має мобільне розширення і є доступним з будь-якого смартфона з виходом до Інтернету.

Можна помилково вважати, що додаток Quizlet підходить лише для заучування лексики. Але, розглянувши докладніше принцип роботи додатку, ми спостерігаємо зв'язку двох полів: поля «термін» і поля «визначення». «Термін» – основна одиниця, яка, залежно від цілей навчання, може бути власне терміном будь-якої дисципліни та визначенням, іншомовним словом та його перекладом, словом і синонімом (антонімом), словом і його граматичною формою (наприклад, неправильне дієслово та його форми), питанням і відповіддю, питанням з варіантами відповіді та правильним варіантом, терміном і об'єктом, який він позначає на схемі, картинці, карті тощо (сайт Quizlet live play).

Додаток Quizlet можна використовувати для формування граматичної компетентності, забезпечивши при цьому ознайомлення з матеріалом, його закріплення та контроль. Для цих цілей на сайті представлені дві групи завдань («activities») (сайт LIVE flashcards – Quizlet):

1. «Вчи» («Learn»): «Картки» («Flashcards»), «Заучування» («Learn»), «Лист» («Write»), «Правопис» («Spell»), «Тест» («Test»).

2. Грай (Play): Підбирай (Match), Гравітація (Gravity), Quizlet Live.

Розглянемо як приклад тему «Множина іменника в англійській мові». Ця тема обрана для прикладу не випадково, оскільки вона містить велику кількість винятків, орфографічних правил, може здатися нудною і вимагає багаторазового повторення та механічного заучування.

Спочатку викладач створює навчальний модуль – перелік термінів. У нашому випадку

можливі наступні варіанти: терміном буде іменник у множині, а визначенням – іменник в однині. Наприклад, «children» – «child». На першому місці в парі буде знаходитись термін (перевірений маркований член граматичної опозиції), на другому – «визначення» (в даному випадку немаркований член опозиції). Можна створити список на основі наступної пари полів: слово – переклад (наприклад, children – діти). Або на місці «визначення» використовувати зображення («children» – «картинка з дітьми»).

Quizlet полегшує роботу викладача вже на етапі створення модуля. По-перше, викладач може скористатися відповідним готовим модулем із великої бази даних. По-друге, якщо необхідний переклад терміна, система може його автоматично підібрати. По-третє, список можна створити в будь-якому текстовому редакторі та імпортувати за кілька кроків. По-четверте, у разі необхідності можна додати малюнки та замінити ними визначення або створити діаграму чи карту, на якій підписані області та об'єкти будуть позначені термінами. Терміни можна розмістити групами або створити кілька коротких модулів на різні правила і потім об'єднати їх під час заучування (наприклад, іменники, які утворюють свою множину за правилами, складні слова типу «passer-by», винятки тощо). Терміни вже озвучено автоматично, але викладач також має можливість сам озвучити терміни. Отже, модуль готовий. На цьому етапі підготовча робота викладача вважається закінченою, можна розпочинати роботу зі здобувачами.

На етапі ознайомлення з матеріалом здобувачам пропонується переглянути інтерактивні двосторонні картки, прослухати вимову та виявити закономірності чи орфографічні особливості, запам'ятати винятки. Можна також запропонувати переписати матеріал у зошит та роздрукувати картки на папері. Quizlet пропонує різні формати друку, як списки двосторонніх карток різного розміру. Далі викладач ставить запитання, звертає увагу на особливості матеріалу, що вивчається.

Якщо здобувачі знайомі з сервісом та виконували його завдання кілька разів, а також мають достатню навичку самостійної роботи, то знайомство з матеріалом може проходити вдома за схемою методики «перевернутого класу» (Ткачук, 2009). Студентам можна запропонувати ознайомитися з модулем самостійно, виявити закономірності та підготувати питання викладачеві і одногрупникам або, спираючись на відповідний параграф у підручнику, самостійно внести матеріал у модуль.

Після цього етапу можна переходити до закріплення вивченого матеріалу. Для цього розробники Quizlet створили «Режим

заучування». Це інтелектуальний режим, заснований на самонавчанні, який відстежує тенденції у роботі здобувача, помилки, яких він припускає, вибудовує індивідуальний порядок вправ і кількість повторень. Робота триває доти, доки студент не перестане робити помилки. Якщо студент має вивчити велику кількість матеріалу, то система розпланує процес заучування на кілька сесій і створить нагадування. Вправи побудовані від простої до складної: на впізнавання, на множинний вибір, вправи з відкритими відповідями, де студент має відповісти сам. Під час роботи створюється новий порядок термінів у списку, заснований на кількості помилок, при цьому складніші терміни розташовуються на початку списку, щоб студент відразу бачив, з чого слід розпочати повторення наступного разу.

Коли режим заучування пройдено, студент може перейти до виконання наступних завдань: «Письмо» («Write») та «Правопис» («Spell»), які потребують відкритих самостійних відповідей. Ці завдання можна використовувати як для закріплення матеріалу, так і для самоконтролю. Різниця між ними в тому, що у «Правописі» відповідь озвучена (вправа у вигляді диктанту), а студенту необхідно орфографічно правильно надрукувати те, що було надиктоване. Це завдання особливо ефективно для зняття орфографічних труднощів словотворення, заучування форм неправильних дієслів тощо. У цьому розділі міститься завдання «Тест», оскільки воно використовується переважно для самоконтролю і контролю.

Виконуючи завдання на відповідність «Підбір», студенти повинні на якийсь час поєднати розташовані випадковим чином картки (термін та його визначення). Це завдання можна використовувати не тільки для навчання граматичних форм, а й повторювати теорію, наприклад, визначаючи, яке граматичне явище або яка видо-часова форма представлена у даному словосполученні чи реченні. Одним із вдалих прикладів також є завдання на суміщення частин речення. У завданні присутній елемент змагання, тому що після кожної спроби публікується таблиця результатів лідерів, таким чином кожен здобувач може порівняти свої результати із результатами одногрупників. Практика показала, що це завдання має найбільший успіх серед студентів. Вони підсвідомо стежать за результатами інших та іноді проходять завдання по кілька разів з власної ініціативи. Ця гра ефективна на етапі ознайомлення та первинного закріплення матеріалу, коли студент вже здатний дізнатися слово, але не досить добре пам'ятає його

орфографію, щоб виконувати завдання на самостійне введення відповіді.

На відміну від «Підбору», ігрове завдання «Гравітація» – це завдання підвищеної складності («із зірочкою»), його слід виконувати після того, як матеріал вже повністю вивчений. Суть гри така: на анімаційний образ планети (знизу екрану) падають астероїди з визначеннями. Потрібно захистити планету від астероїдів шляхом правильної відповіді, поки астероїд не досяг нижньої межі екрану. Для успішного виконання цієї вправи вже необхідна сформована навичка, щоб виконувати її швидко, не замислюючись.

Quizlet Live – це командна гра в реальному часі, яка заохочує студентів виконувати групове завдання та співпрацювати між собою. Викладач обирає модуль (наприклад, дієслова, що використовуються з герундієм або інфінітивом) та запускає гру. Програма рандомно ділить студентів на команди. Студентам бажано сидіти командою і коли гра запущена, всім учасникам пропонується те саме питання, проте правильна відповідь трапляється лише одному, що змушує членів команди радіти. Ця ігрова навчальна діяльність має на меті змагання на точність, швидкість, правильність, розвиваючи комунікативні навички (сайт Quizlet live play).

Контроль можна проводити у двох формах: самоконтроль та власне контроль. Для цього в системі Quizlet передбачено інтерактивний «Тест». «Тест» може включати чотири типи завдань: множинний вибір, «правильно – неправильно», підбір на відповідність та самостійні «відкриті» відповіді. У налаштуваннях можна обрати тип тесту й кількість завдань у ньому, залежно від мети контролю та особливостей матеріалу. В результаті для кожного студента програма генерує індивідуальний тест. Якщо студент захоче переробити тест, щоб покращити свій результат, то програма з урахуванням вивченого модуля створить йому новий тест. Слід зазначити, що на етапі закріплення та самоконтролю ми вважаємо за доцільне заохочувати студентів виконувати завдання доти, доки не буде досягнуто стовідсоткового результату. Однак спостерігається незначний недолік цієї системи – онлайн-тести і завдання Quizlet не рекомендовано використовувати для проміжного та фінального контролю, оскільки студент має доступ до матеріалу й може переробляти тест кілька разів.

Якщо викладач хоче провести контрольну роботу на оцінку, тоді він може відкрити вже створений модуль або створити новий, що складатиметься з питань та відповідей, та роздрукувати згенеровані тести у вигляді бланків

для заповнення студентами. Також можна надрукувати ключі для полегшення процесу перевірки. Програма дозволяє створити та надрукувати кілька варіантів такого тесту. Тепер можна провести тестування на оцінку й використовувати отримані результати під час оцінювання заліку або іспиту.

Тож, огляд сервісу Quizlet та його практичне використання в процесі навчання англійської мови дозволяють дійти такого висновку, що онлайн сервіс Quizlet дозволяє сформулювати граматичні компетенції здобувачів завдяки наявним у нього перевагам, серед яких – простота використання та доступність для студентів різного віку і різного рівня технічної підготовки. Система дає прості й чіткі інструкції, завжди визначає наступний крок, студенти (за винятком етапу реєстрації та первинного знайомства із програмою) рідко звертаються за допомогою до викладача. Ефективність використання цього сервісу абсолютно не залежить від рівня володіння мовою. Студенти однаково успішно виконують завдання як на початковому рівні володіння мовою, так і на більш просунутому рівні. Система балів дає змогу відстежувати прогрес, відразу виділяти важкі для запам'ятовування лексичні одиниці, граматичні явища та мовленнєві кліше. Навчальна діяльність з використанням онлайн сервісу Quizlet демонструє зв'язок між багаторазовим повторенням та покращенням результатів.

Використання сервісу значно знижує психологічне напруження. Щойно студенти усвідомлюють, що незалежно від рівня володіння мовою вони можуть самостійно впоратися із завданнями, що за певної кількості повторень усім гарантовано позитивний результат, їх рівень тривожності знижується, а мотивація та якість запам'ятовування підвищуються.

Одна з найважливіших переваг – наявність мобільного додатку. Студенти можуть виконувати завдання у дорозі, під час заняття, відпочинку, перед опитуванням чи контролем. У транспорті можна увімкнути автоматичне програвання карток і слухати картки в навушниках, не дивлячись на екран.

Переваги для викладача у формуванні граматичної компетентності очевидні. Викладачеві достатньо один раз створити модуль й далі організувати багаторазове повторення матеріалу різними студентами у різних групах. Модулі можна комбінувати або користуватися готовими модулями із бази даних Quizlet. Усі завдання та тести повністю автоматизовані. Якщо викладача не влаштовують автоматичні тести, він може створити свої підстановні та трансформаційні вправи або тести, заповнюючи

поля «термін» – «визначення» своїми запитаннями й відповідями. Quizlet дає можливість додавати аудіофайли і зображення або використовувати медіафайли, що містяться в базі даних.

Quizlet є універсальним з огляду на те, які навички можна формувати і удосконалювати за допомогою цього додатку. Студенти можуть засвоювати будь-які граматичні форми (форми дієслів, утворення видових форм, ступеня порівняння прикметників тощо); різні групи граматичних явищ, наприклад, незліченні іменники, прийменники, прислівники; словосполучення та коллокації, наприклад, дієслова, що вживаються з герундієм або інфінітивом, фразові дієслова тощо. Поля не обов'язково мають бути представлені словом або словосполученням, можна використовувати короткі речення з явищем, що вивчається, як, наприклад, видно-часова форма і структура питання («Will you come?» – «Ти прийдешь?») або артикль («Стіл зроблений з дерева» – «The table is made of wood»).

Quizlet допомагає розвивати навички самостійної роботи. Завдяки простому інтерфейсу та чітким інструкціям студенти повністю справляються із завданнями самостійно, не чекаючи вказівок викладача. Мобільний додаток або сайт здатні довго утримувати увагу студентів, особливо коли завдання виконуються як змагання на час. В епоху загального дефіциту уваги викладачеві досить складно конкурувати з мобільними пристроями в цікавості, яскравості, швидкості подання інформації. Однак смартфон на занятті може перетворитися з ворога на помічника. Звичний для студентів інтерфейс мобільного пристрою, чергування різних видів дій, залучення різних каналів сприйняття дозволяють утримувати увагу на етапі виконання монотонних навчальних дій, як, наприклад, заучування форм дієслова.

Quizlet дозволяє викладачеві відстежувати прогрес усіх студентів. До того ж, викладач може побачити, які з досліджуваних одиниць викликають найбільшу кількість помилок, таким чином скоригувати свій план і приділити матеріалу, що важко засвоюється, більше уваги. Використання Quizlet значно полегшує здійснення диференційованого підходу до навчання. У групі можуть бути студенти з різним рівнем володіння іноземною мовою. У таких умовах Quizlet дає можливість кожному студенту рухатися у своєму темпі та повторювати завдання стільки разів, скільки йому потрібно.

Висновки. Отже, проведене дослідження дозволило встановити, що граматична компетентність містить: системні знання

лексичного, морфологічного, синтаксичного, фонетичного та орфографічного аспектів мови для побудови осмислених і зв'язних висловлювань; володіння граматичними поняттями, а також засобами вираження граматичних категорій; навички і вміння адекватно використовувати граматичні явища в мовленнєвій діяльності в різноманітних ситуаціях спілкування для розв'язання мовленнєво-розумових проблемних завдань.

Використання таких сервісів як Quizlet має на меті не скасовувати чи витіснити традиційні методи та засоби навчання іноземних мов, а лише доповнювати та розширювати їх можливості. Як допоміжний засіб, Quizlet підвищує ефективність

традиційного навчання, дозволяє вивести деякі монотонні рутинні вправи за рамки заняття, що звільняє час для глибшого пояснення матеріалу, мовленнєвих вправ, групових видів роботи. Сервіс Quizlet заслуговує на увагу викладачів іноземної мови, оскільки він допомагає викладачеві організувати знайомство з новим граматичним матеріалом, його закріплення та контроль. Студенту сервіс дає можливість працювати самостійно у своєму темпі, отримати гарантований позитивний результат, а також завдяки цьому зняти психологічну напругу, посилити мотивацію, у результаті покращуючи запам'ятовування матеріалу й підвищуючи ефективність навчання загалом.

Список використаних джерел

- Вовк, О. І. (2007). Формування граматичної компетентності студентів-філологів у процесі оволодіння англійською мовою. *Вісник ЛНПУ ім. Т. Шевченка*, 20 (136), 20–24.
- Глинська, М. (2022). «Компетенція» та «компетентність». У чому різниця? URL: <http://metod.gi.edu.ua/resursy/navchayemos/item/21-kompetentsiia-ta-kompetentnist-u-chomu-riznytsia>
- Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання.* (2003). С. Ю. Ніколаєва (Ред.). Київ: Ленвіт. 273 с.
- Касаткіна, О. В. (2011). До питання розвитку граматичної компетентності студентів на заняттях іноземної мови. *Вісник Житомирського державного університету. Педагогічні науки*, 59, 52–55.
- Ніколаєва, С. Ю. (2002). *Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах*: Підручник. Київ: Ленвіт. 263 с.
- Полонська, Т. К. (2020). Сутність компетентнісного підходу в навчанні іноземної мови учнів сучасної гімназії. URL: https://lib.iitta.gov.ua/719709/1/2_Полонська,%20Тези_Львів.pdf
- Педагогічна майстерність*: підручник. (1997). І. А. Зязюн (Ред.). Київ: Вища школа. 349 с.
- Резунова, О. С., & Резунова, В. В. (2022). Формування граматичної компетентності здобувачів на заняттях з іноземної мови за професійним спрямуванням у немовних закладах вищої освіти. *Педагогічні науки: теорія та практика*, 1 (41). URL: https://repo.dma.dp.ua/7603/1/pedagogics.journalsofznu.zp.ua_№%201_2022-292-297-1-5.pdf
- Рябуха, Т. В., Гостіщева, Н. О., Кулікова, Л. А., & Харченко, Т. І. (2020). «Перевернуте навчання» як інноваційна технологія викладання іноземних мов у вищій школі. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*: зб. наук. пр., 2 (72), 100–106.
- Ткачук, О. С. (2009). Мовно-мовленнєва компетенція на уроках української мови в початкових класах. *Вісник Житомирського державного університету. Педагогічні науки*, 44, 156.
- Тригуб, І. П. (2014). Формування граматичної компетенції у студентів немовних спеціальностей ВНЗ у процесі вивчення англійської мови. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія*, 10 (2), 74–77. URL: [file:///C:/Users/user/Downloads/Nvmgu_filol_2014_10\(2\)_22.pdf](file:///C:/Users/user/Downloads/Nvmgu_filol_2014_10(2)_22.pdf)
- LIVE flashcards – Quizlet.* URL: <https://quizlet.com/ru/625716692/live-flash-cards/>

References

- European Recommendations on language education: study, teaching, evaluation / editor of Ukrainian version Doctor of Pedagogy, prof. S. Nikolayeva. Kyiv: Lenvit, 2003. 273 p. [in Ukrainian]
- Glynska M. "Competence" and "competency". What is the difference? [Electronic resource]. – Access mode: <http://metod.gi.edu.ua/resursy/navchayemos/item/21-kompetentsiia-ta-kompetentnist-u-chomu-riznytsia> [in Ukrainian]
- Kasatkina O. (2011). To the issue of the development of students' grammatical competence in foreign language classes. *Bulletin of Zhytomyr State University. Pedagogical sciences*. № 59. С. 52–55. [in Ukrainian]
- LIVE flashcards. – Quizlet. [Electronic resource]. – Access mode: <https://quizlet.com/ru/625716692/live-flash-cards/>
- Manuel A. B. (2017). Competencia léxica, un pilar fundamental para los procesos de lectura y escritura universitaria. *Acción Pedagógica*, 2017. P. 66–68. [in Spanish]
- Nikolayeva S. (2002). *Methods of teaching foreign languages in secondary educational institutions: Textbook*. 2nd ed., K.: Lenvit. 263 p. [in Ukrainian]
- Polonska T. The essence of the competence approach in foreign language teaching of modern gymnasium students. [Electronic resource]. – Access mode: https://www.wsj.com/?mod=wsjheader_logo [in Ukrainian]
- Pedagogical mastery: [textbook] / I. Zyazyun, L. Kramushchenko, I. Kryvonos and others.* – K.: Higher school, 1997. С. 349. [in Ukrainian]
- Rezunova O., Rezunova V. Formation of grammatical competence of learners in foreign language classes for professional direction in non-linguistic of higher education institutions. [Electronic resource]. – Access mode: https://repo.dma.dp.ua/7603/1/pedagogics.journalsofznu.zp.ua_№%201_2022-292-297-1-5.pdf [in Ukrainian]
- Riabukha T., Hostishcheva N., Kulikova L., Kharchenko T. (2020). "Flipped Classroom" as an innovative technology for teaching foreign languages in higher education / Pedagogy of creative personality formation in higher and secondary schools: collection of scientific papers 2 (72). *Zaporizhzhia*. P. 100–106. [in Ukrainian]
- Strauss S., Lee J., Ahn K. (2006). Applying Conceptual Grammar to Advanced-Level Language Teaching: The Case of Two Completive Constructions in Korean / *The Modern Language Journal*, vol. 90. № 2, P. 185–209. [in English]
- Thornbury S. (2005). *Uncovering Grammar New Edition (Anglais) Broché*. 454 p. [in English]

- Manuel, A. B. (2017). Competencia léxica, un pilar fundamental para los procesos de lectura y escritura universitaria. *Acción Pedagógica*, 66–68.
- Strauss, S., Lee, J., & Ahn, K. (2006). Applying Conceptual Grammar to Advanced-Level Language Teaching: The Case of Two Completive Constructions in Korean. *The Modern Language Journal*, 90 (2), 185–209.
- Thornbury, S. (2005). *Uncovering Grammar New Edition (Anglais) Broché*. 454 p.
Quizlet live play. URL: <https://quizlet.com/class/5360347/>
- Tkachuk O. (2009). Linguistic and speech competence in Ukrainian language lessons in primary grades. *Bulletin of Zhytomyr State University. Issue 44. Pedagogical sciences*. C. 156. [in Ukrainian]
- Trygub I. (2014). The formation of grammatical competence in students of non-linguistic specialties of universities in the process of learning English / *Scientific Bulletin of the International Humanitarian University. Series: Philology. Issue 10 (2)*. P. 74–77. [Electronic resource]. – Access mode: [file:///C:/Users/user/Downloads/Nvmgu_filol_2014_10\(2\)_22.pdf](file:///C:/Users/user/Downloads/Nvmgu_filol_2014_10(2)_22.pdf) [in Ukrainian]
- Quizlet live play*. – [Electronic resource]. – Access mode: <https://quizlet.com/class/5360347/>
- Vovk O. (2008). Formation of future teachers' English grammatical competence in conditions of intensive learning. Abstract of the dissertation for obtaining the scientific degree of Candidate of Pedagogical Sciences. K., P. 20–24. [in Ukrainian]

Відомості про авторів:

Гостіщева Наталя Олексіївна
gosnat06@gmail.com

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
Наукове Містечко, вулиця, 59, Запоріжжя,
Запорізька обл., 69000, Україна

Харченко Тетяна Іванівна
tkharchenko2017@gmail.com

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
Наукове Містечко, вулиця, 59, Запоріжжя,
Запорізька обл., 69000, Україна

Надольська Юлія Анатоліївна
yuliya.nadolskay@ukr.net

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
Наукове Містечко, вулиця, 59, Запоріжжя,
Запорізька обл., 69000, Україна

doi: 10.33842/22195203-2023-30-64-72

*Матеріал надійшов до редакції 09. 04. 2023 р.
Прийнято до друку 30. 04. 2023 р.*

Information about the authors:

Gostishcheva Natalia Oleksiivna
gosnat06@gmail.com

Bohdan Khmelnytsky Melitopol
State Pedagogical University
Scientific Town, Street 59, Zaporizhzhia,
Zaporizhzhia region, 69000, Ukraine

Kharchenko Tetiana Ivanivna
tkharchenko2017@gmail.com

Bohdan Khmelnytsky Melitopol
State Pedagogical University
Scientific Town, Street 59, Zaporizhzhia,
Zaporizhzhia region, 69000, Ukraine

Nadolska Yulia Anatoliivna
yuliya.nadolskay@ukr.net

Bohdan Khmelnytsky Melitopol
State Pedagogical University
Scientific Town, Street 59, Zaporizhzhia,
Zaporizhzhia region, 69000, Ukraine

doi: 10.33842/22195203-2023-30-64-72

*Received at the editorial office 09. 04. 2023.
Accepted for publishing 30. 04. 2023.*